

קובץ ז. עז. בהידיעה האלהית באמת, כל מה שהיא מתגברת בלבו של אדם, כלולות כל הידיעות, כמו שבהעונג האלהי המתגלה בנפש, כלולים כל התענוגים בכשרון החיים אשר הדבקות האלהית אגודה בהם, דבקים כל הכשרונות. אמנם באה ההתגלות של ההסתגלות אל הקשר האלהי בראשית הזדרחותו בצורה קצת מוגבלת, בזה שהיא דוחה מהאדם יתר הכשרונות ויתר הסיגולים, והוא עדיין לא עמד בסוד ד', שרק מפני הפרטיות, מפני העוני והקימוץ שבכל מיני כשרון, מפני דלותם וצנומיותם, הרי הם נדחים, כדי שלא יעכבו בקדרותם את ההבהקה האלהית מלהזריח בכל המילוא שלה, אשר רק בהתגברותה והתגלות שלטונה יכול כל השולם הכל. כל התענוגים וכל הכשרונות, כל סיגולי החיים, כל העצות וכל החדוות, כל השמחות וכל העדונים, כל ההכרות וכל החכמות, כל השירות וכל הפארים, כל הגדולות וכל השיגובים, כל הצהלות וכל הנעמים, יגלו ויראו בכל סעיפיהם וסעיפי סעיפיהם, בכל עושר כבודם וכל הוד נצחם. וכל מה שבאה ההופעה האלהית על ידי ברירה יותר עמוקה, על ידי מלחמה יותר כבדה, על ידי נסיונות יותר קשים, על ידי דחיות יותר מרובות של כל סעיפים בודדים וזרים, הרי היא יותר מתבלטת, יותר מתעצמת, יותר מאירה את החיים ואת העולם, ויותר מהדרתם אחר כך בכל פאר כלילותיה. אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ד' אלהיו. ניחא להו לצדיקיא לתברא גרמיהו בגין יקרא דקובי"ה, אל תקרי שברו אלא שברו

פנקס אדר היקר (עח)[עד] הגעגועים האלהיים אם לא יפותחו כראוי בחכמה האצילית ובחכמת החיים, בגבורת הנשמה ובגבורת הגוף, יכולים הם לפול ממדרגתם לידי אזה כמיהה חולנית, שינטל מהם כל זיום ותפארתם, עד אשר מה שיגרמו געגועים נחלשים כאלה להפרט והכלל יהיו ממש ההיפך מה שגעגועים אלהיים בריאים עלולים לגרום. הצימאון האלהי הבא מתוך בריאות ואורה, הוא מאמץ את הכוח, מעודד את הרוח, מרומם את הנטיות הנפשיות לידי מדרגת גבורה של מעלה וטוהר עליון. והאיש היחידי, וגם החברה כולה שמספר רשום של רישומי געגועים כאלה ניכרים בה, היא מתעלה, פורחת ומצלחת בכל דרכיה, זרוע ד' תגלה עליה, ויפעה אלהית תקיפנה. אבל הגעגועים הירודים גורמים שפלות ידיים, פחדנות נמוכה, חוסר אומץ והפגת טעם החיים. אמנם גם בירידתם לא אבד שברם, והם מוכנים תמיד לצפות לבעל כוח גדול אשר אור אלהים בווער בלבבו, שיבא לקחתם תחת הדרכתו, ולהעלותם עד מקומם אשר היו שם לפני ירידתם.

קובץ ב. קפז. חכמת האמת מלמדת אותנו את האחדות העולמית, את הצד של השיווי שיש למצא בהויה כולה, עד למעלה למעלה, לדימוי הצורה ליוצרה, ואיך ללכת בדרך אורה זו בלא מכשול. הגשמיות והרוחניות, הציור והשכל, השפל והנשא, איך הם כולם תואמים, מתאחדים ומוקשים. ועל כולם את הערך של הופעת החיים שלנו ביקום, ביצירה כולה, רוח האדם בעילוויו, על ידי הכרה צלולה והתנשאות רצון מטוהר וגמור, המתנשא לבוא עד לכדי השלטת רצונו על ההויה, מפני עוזו וחשיבותו של הראשון. זאת היא המגמה של הדבקות האלהית הבהירה, העולה ממעל לכל המדעים המוגבלים, שרוח האדם המעורפל רואה אך בהם את עולמו הרוחני.

קובץ ב. קפו. יש לפעמים שאי אפשר לעסוק בתורה, ולא בשום פעולה ומצוה, ושום עסק עולמי, מפני שמתגבר הרצון להיות קשור בציור העליון של נעימת אור אין סוף. וצריכים אז ללכת בהדרגה, שלא להפרד מהתשוקה הקדושה הזאת, שהיא יסוד הכל, וההשכלה היותר עליונה, המחיה את כל התרבותיות, האנושיות, וכל גווני העולמים השונים שבהויה כולה, אלא לתקן את האור הגדול על ידי תיקוני כלים, והמשכת רצונות בתור קוים ונקודות, שהם יהיו מתאימים להגיוני תורה ודרכי מצוות וארחות חיים בעולם, בכל ההליכות של דרך ארץ, ובזה מישבים את העולם בישוב עליון של קודש.

פנקס ה 24. המזון הטבעי של הנשמה הוא המחשבה באלהים. כדי שתוכל ליהנות ממזונה זה צריכה היא לחזק את אבריה על ידי מזונות ילדותיים, חלב שדים, שהם מושפעים אליה על ידי כל ההגיונות, כל המדעים, כל ההרגשות, כל המוסרים וכל האמונות, וכל המעשים שבהן, שהם רק מכשירים אותה להיות יכולה להיות ניוזנת מהמזון הבריא של המחשבה האלהית.

פנקס ה 11 אי אפשר להינצל מאותה החלישות המלפפת את האדם בהיותו מתחיל לשוטט ברעיונו במחשבות נעלות, כי אם על ידי התגברות הצדק. על כן כל מה שימלא האדם יותר את חובתו לעשות מעשים טובים רבים, כן תהיה נשמתו בריאה, ובהיותו עומד בחצרות ד' להסתכל במושגים עליונים לא ימצא בקרבו בושא יתירה המחלשת ומכשלת את הכוח, כי אם בושת פנים המחוברת עם הענווה המעדת את הנשמה.

פנקס ה 26 המחשבה האלהית, כשהיא מוצאה את הנשמה ריקנית, באין לימוד וניסיון, באין זיכוך נפשי ותרגלת אל הטוב, אז היא עצמה מתהפכת למפלצת נוראה, המהפכת את כל הוד למשחית. על כן הכשרת החיים התרבותיים בחיי הפרט והכלל, הכשרת המידות והדעות והעמדת הצדק בחברה האנושית, שהם הנם האמצעים הטובים למלאות את הנשמות הפרטיות ואת נשמת הכלל קניין ומילוי, הנם הצעדים היותר מוכרחים להצעה של הנגישה אל המחשבה האלהית וההתנהגות מאורה.

פנקס אדר היקר עז[עג] ההזרחה האלהית בנשמת האדם, שהיא מאשרת אותו את האושר האמיתי, אותו האושר שהיקום כולו משתוקק אליו, ושסוד ההווה ומטרתה העליונה היא שרויה בו, היא נעלה מכל מגמה מוסרית שבעולם. כל המגמות המוסריות שבונות אידיאלים גדולי ערך, אם יבאו להסביר את התכונה של האושר האלהי, את ההצלחה של קרבת אלהים, את ערכה ואת מהותה, אינן גורמות כי אם להגבילה ולהעיב את אורה. קרבת אלהים איננה מתבארת כי אם על ידי קרבת אלהים, על ידי ההופעה הרוחנית שנשמת האדם בעליונותה זוכה לה ומתענגת על טובו. בתור הלבשות חיצוניות יבואו עם האורה העליונה הזאת כל הצחות המוסריות והשכליות. אין האדם זוכה להרוממות של האושר האלהי, אפילו בזה הניצוץ הקטן שיכול להיות מוצץ בנשמתו, כל זמן שהיא קשורה בעבותות הגוף ומשועבדת היא לעבודותיו הגסות, כי אם לפי אותה המידה שהשתלם בתחילה במגמות מוסריות ושכליות, והשתרשו יפה עמוק מאד ברוחו ונפשו, ונתגשמו בפעלי כפיו. אבל ההופעה עצמה העומדת בתור שברון של הצימאון האלהי, נעלה מכל אלה. לך דומיה תהילה

קובץ ב. קנב. כשרון הקדושה האלהית כשמתגבר באדם, הרי הוא עורג רק אל הדבקות העליונה, בפועל, בדמיון, בציור, בשכל, ובכל רגש ופעמית חיים. אותם אנשי קודש, אין כל העולם כולו משיג כמה הם זרים לכל עניי העולם הפעוטים, והם מיושבים רק בהחשק האלהי ומעוף קדשו. השתתפותם עם כל בני אדם היא רק חיצונית, וקישור האצילי שלהם במרומי הרוחניות העליונים הוא פועל את הקישור הכללי של כל הדור אל הקודש והנשגב. וכל הגיגיהם, מחשבותיהם, דיבוריהם ושיאפיותיהם, אינם כי אם האור והטוב האלהי, שלמעלה מכל מחשבה המוגבלת ומצומצמת, שהיא אצל רוב בני אדם גם בערכים הקדושים שלהם. שמחתם היא עמוקה ופנימית מאד, היא מוצאה את ביטויה רק בקרבם פנימה, בהכרתם את היקר העליון, שהוא כל שאיפת החיים שלהם. כל החכמות, הכשרונות, התורות והדרישות היותר עדינות, אינן מגיעות לאותו הנובה והעוז שבקרב עמקי נשמתם, העורגת תמיד לאור אין סוף, ומתחדשת באור שמעת בינה של הכרה עליונה, חדשים לבקרים.

קובץ ה. כט. אין דביקות במציאות כי אם דביקות אלהית. הפניה אל ד', אמירת אלי אתה בלב ושפה, זו היא האמרה המקנה את עירוב המהות. אנחנו נעשים מאושרים אושר אלהי בקבלת עול מלכות שמים. זאת היא ההכרה שהעולם הולך לעלות אליה. הדביקות האלהית כשהיא באה למטה ממקומה, כשהיא משמשת חוץ מלאהים אמת, הרי היא מטבעת את המתיחש לה בבוח ההעדר וההטא המוחלט, שכל מצוי חוץ מאלהי אמת אסור בו. הכל הוא נפול וירוד, והכל מתעלה על ידי הדבקות האלהית. ההתייחסות האלהית ללא אלהים, מעכבת את עליית היצירה, מטביעה טבע משחת בעצמיות הנשמה, ודורות ושדרות הוויה יורדים ושוקעים. הציור הרעיוני האמוני מחולל נפלאות הוא, את המהות העצמית הוא משנה, ורוח האדם מתמוזז ברוח העולם, ומטיל את שאור חמצו בכל. חירות העולם ותעופת עליו תלוי הוא בביעור הרדיקלי של כל עבודה זרה, מרעיון, שפה ופועל, מרגש, מזג ונטיה, מתכנית לאומית, דתית ופסיכית. ואל זה כנסת ישראל שואפת, ונשגב ד' לבדו ביום ההוא, והאלילים כליל יחלוף.

קובץ ד. כח. כשם שהאדם צריך להסתגל אל הטבע החמרי וכחותיו, ולמוד את דרכיו ומעשיו על פי אותם החקים הכלליים השולטים בעולם, שהוא בעצמו גם כן חלק מהם, והם שולטים בתוכו כמו שהם שולטים מחוץ לו, ככה ויותר מזה צריך ומוכרח הוא להסתגל לחקי הטבע הרוחני, שהם יותר שולטים במציאות כולה, שהוא חלק ממנו, והם יותר שולטים בתוכו כולו. וראשית ואחרית של סיגול זה, היא הנקודה העליונה של הדבקות האלהית בכל דרכיו ובכל מעשיו, בכל רגשותיו ומחשבותיו, שכל הסיגול אל המציאות הרוחנית הכוללת כל, ממנה הוא נובע ואליה הוא שב. ד' מעון אתה היית לנו בדור ודור, בטרם הרים יולדו ותחולל ארץ ותבל, ומעולם עד עולם אתה אל. תשב אנוש עד דכא, ותאמר שובו בני אדם.

קובץ ב. קפד. כשחושבים על דבר האלהות, לפעמים הולכת היא המחשבה בצורה שוללת את העולם, כלומר שהציור האלהי בגודלו, בעוזו, בקדושתו, ביופיו, בגבורתו, באין סופיותו, מאפס את ההווה כולה, וכלא כלא חשיבא, כאין דומין. זאת היא המחשבה הבאה מתוך הגבורה, והמתלבשת במדתה. ויש עוד ציור יותר מבוסס, שהמחשבה האלהית משלמת היא את העולם, היא נותנת להווה כולה את ערכה הנכון. מצד מחשבה שממקור חסד כזאת, הולכת אהבת העולם וכל הבריות ומתגברת, בכל המילוא שהאהבה האלהית, והמחשבה הצלולה בענין האלהי, תופסת יותר מקום בעולם. בזה החושב לא נפרש מן העולם, אלא מעלה את העולם אל העדן העליון, העדנה והרוממות האלהית.